

กระทู้ถามที่ ๓๒๓/ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การจัดซื้อสารเคมีสำหรับทำฝนหลวงมีความล่าช้าและมีการกระทำโดยมิชอบ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามนายรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

เนื่องจากได้ปรากฏข่าวเกี่ยวกับกรณีมีการทุจริตการประมูลซื้อสารเคมีสำหรับทำฝนหลวงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการทำฝนหลวงในปัจจุบันต้องประสบกับความล้มเหลวบ่อยครั้ง ส่งผลทำให้ราษฎรโดยทั่วไปเกิดความวิตกกังวลในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการประมูลซื้อสารเคมีสำหรับทำฝนหลวงอย่างไร มีการประกวดราคาหรือไม่ ขอทราบรายละเอียด

๒. ปัจจุบันการทำฝนหลวงต้องประสบความล้มเหลวบ่อยครั้ง ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากสิ่งใด ขอทราบรายละเอียด

๓. ประชาชนผู้ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนาและเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดลพบุรี จังหะเพชรบูรณ์ และจังหวัดชัยภูมิ ต้องอาศัยฝนหลวงในการประกอบอาชีพหากล่าช้าจะส่งผลทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน และปัจจุบันราษฎรกำลังรอคอยฝนหลวงอยู่ จึงขอให้สำนักฝนหลวงดำเนินการทำฝนหลวงให้จะได้หรือไม่ประการใด หากมิได้เพราะเหตุใด ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

นิยม วรรณปัญญา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

จังหวัดลพบุรี

คำตอบกระทู้ถามที่ ๓๒๓/ร.

ของ นายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง การจัดซื้อสารเคมีสำหรับทำฝนหลวงมีความล่าช้าและมีการกระทำโดยมิชอบ

ข้าพเจ้า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง การจัดซื้อสารเคมี
สำหรับทำฝนหลวงมีความล่าช้าและมีการกระทำโดยมิชอบ ของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจ ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑

ขอเรียนว่า รัฐบาลโดยสำนักฝนหลวงและการบินเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ดำเนินการจัดซื้อสารฝนหลวงประจำปีทุกครั้ง โดยใช้วิธีประกวดราคาทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Auction)
และที่ผ่านมาได้ดำเนินการครบถ้วนสมบูรณ์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ
ด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการโดยคณะกรรมการชุดต่าง ๆ
ได้แก่

๑. คณะกรรมการร่างรายละเอียดคุณสมบัติในการจัดซื้อจัดจ้าง (TOR)
๒. คณะกรรมการดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีประกวดราคาทางอิเล็กทรอนิกส์
๓. คณะกรรมการตรวจรับ

สำหรับรายละเอียดการประกวดราคาจะเผยแพร่ประกาศโดยเปิดเผย และให้กรมประชาสัมพันธ์
องค์การสื่อสารมวลชน หนังสือพิมพ์ ศูนย์ร่วมข่าวธุรกิจ ลงประกาศทาง website กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ website ของหน่วยงาน และ website ของกรมบัญชีกลาง ก่อนล่วงหน้าทุกครั้ง
เพื่อเชิญชวนให้ผู้ประกอบการเข้าร่วมแข่งขันประกวดราคา และการประกวดราคาทางอิเล็กทรอนิกส์
(E - Auction) จะมีตลาดกลางที่ผ่านการคัดเลือก โดยกรมบัญชีกลางเป็นผู้ดำเนินการ และควบคุม
กติกาในการประมูลทุกครั้ง เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และผู้ที่เสนอราคาต่ำสุดจะเป็นผู้ชนะ การประกวดราคา
นอกจากนี้ในขั้นตอนการตรวจรับสารฝนหลวงแต่ละสูตร ทางคณะกรรมการตรวจรับฯ จะสุ่มตัวอย่าง
สารฝนหลวงตามมาตรฐานสากล และทำการตรวจสอบรายละเอียดคุณสมบัติและคุณภาพของ
สารฝนหลวงที่กรมวิชาการเกษตร ซึ่งจะต้องผ่านเกณฑ์คุณสมบัติตามที่ทางราชการกำหนดเท่านั้น
จึงจะทำการตรวจรับสารฝนหลวงนั้นไว้ใช้ในราชการ

คำตอบข้อที่ ๒

ขอเรียนว่า การปฏิบัติการฝนหลวงเป็นการตัดแปรสภาพอากาศเพื่อให้เกิดฝน โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติการรวม ๔ ขั้นตอนหลัก คือ ตั้งแต่การก่อเมฆ เลี้ยงให้อ้วน โจมตี และเสริมการโจมตี ซึ่งความสำเร็จของการทำฝนหลวงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก คือ ความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศ โดยมีเกณฑ์ความชื้นสัมพัทธ์ที่เหมาะสมไม่ควรต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ นอกจากนี้ยังมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องอีก เช่น การยกตัวของอากาศที่ช่วยเสริมการเจริญเติบโตของเมฆ เพื่อให้เมฆมีการก่อตัวในแนวตั้ง และกระแสลมชั้นบนที่หากแรงเกินไป จะเป็นอุปสรรคต่อการบังคับเมฆให้ตกเป็นฝนในพื้นที่เป้าหมาย (กระแสลม ไม่ควรแรงเกินกว่า ๒๕ กิโลเมตรต่อชั่วโมง) ซึ่งในภาพรวมของประสิทธิภาพการทำฝนหลวงย้อนหลังในปี ๒๕๕๐-๒๕๕๒ สรุปตัวชี้วัดได้ว่าการปฏิบัติการฝนหลวงช่วยเหลือภาวะภัยแล้งประสบความสำเร็จ ในการทำให้ฝนตกลงสู่พื้นที่เป้าหมาย โดยในปี ๒๕๕๐ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๕๒ ปี ๒๕๕๑ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕๓ และปี ๒๕๕๒ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘๖ ของวันขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง และมีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติการฝนหลวง ในปี ๒๕๕๐ คิดเป็นพื้นที่ ๒๓๑ ล้านไร่ ปี ๒๕๕๑ คิดเป็นพื้นที่ ๒๓๐ ล้านไร่ และปี ๒๕๕๒ คิดเป็นพื้นที่ ๒๓๓ ล้านไร่

สำหรับการปฏิบัติการฝนหลวงในปี ๒๕๕๓ นั้น มีปัญหาสำคัญในช่วงฤดูแล้ง คือ ปริมาณความชื้นในอากาศที่ต่ำมากอย่างต่อเนื่อง (ความชื้นต่ำกว่าเกณฑ์ คือ ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐) ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากอิทธิพลของปรากฏการณ์เอลนีโญที่มีผลกระทบต่อภูมิภาคอาเซียน ซึ่งกรมอุตุนิยมวิทยา ได้ออกคำเตือนในเรื่องนี้มาตั้งแต่ปลายปี ๒๕๕๒ โดยปกติหากความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศ และปัจจัยผันแปรต่าง ๆ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่เหมาะสม หน่วยปฏิบัติการฝนหลวงจะไม่ขึ้นปฏิบัติการฝนหลวง แต่เนื่องจากฤดูแล้งปี ๒๕๕๓ นี้ ได้เกิดปัญหาภัยแล้งที่รุนแรงและกว้างขวาง หน่วยปฏิบัติการฝนหลวงแต่ละหน่วยจึงจำเป็นต้องใช้ความพยายามและเทคนิคต่าง ๆ ที่จะบังคับให้เกิดเมฆและฝนตกสู่เป้าหมาย ถึงแม้ว่าความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศและปัจจัยผันแปรต่าง ๆ จะต่ำกว่าเกณฑ์ที่เหมาะสม ทำให้บางวันประสบความสำเร็จ และบางวันไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ทางหน่วยงานได้ยึดแนวพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่สรุปไว้ว่า ในช่วงฤดูแล้งที่อากาศมีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ การจะทำให้เกิดฝนตกในปริมาณที่เป็นกอบเป็นกำคงจะทำได้ แต่จะต้องพยายามทำให้สำเร็จ อย่างน้อยก็เพียงพอที่จะสร้างความชุ่มชื้นให้พื้นที่เกษตรกรรม และป่าไม้ พอบรรเทาความแห้งแล้งไปได้ อย่างไรก็ตามก็ดีผลแห่งความพยายามของหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงต่าง ๆ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๓ - ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ สรุปได้ดังนี้

๑. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคเหนือ (หน่วยฯ จังหวัดเชียงใหม่ และหน่วยฯ จังหวัดพิษณุโลก) ขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง รวม ๓๕ วัน มีฝนตกในพื้นที่เป้าหมายรวม ๒๕ วัน เป็นฝนเล็กน้อย - ปานกลาง - หนัก ในหลายพื้นที่ โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดวัดได้ ๘๕.๐ มิลลิเมตร ที่อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์

๒. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคกลาง (หน่วยฯ จังหวัดนครสวรรค์ และหน่วยฯ จังหวัดลพบุรี) ขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง รวม ๔๑ วัน มีฝนตกในพื้นที่เป้าหมายรวม ๒๖ วัน เป็นฝนเล็กน้อย - ปานกลาง - หนัก ในหลายพื้นที่ โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดวัดได้ ๗๕.๐ มิลลิเมตร ที่อำเภอเม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์

๓. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (หน่วยฯ จังหวัดขอนแก่น หน่วยฯ จังหวัดนครราชสีมา และหน่วยฯ จังหวัดอุบลราชธานี) ขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง รวม ๔๓ วัน มีฝนตกในพื้นที่เป้าหมาย รวม ๓๓ วัน เป็นฝนเล็กน้อย - ปานกลาง - หนัก - หนักมาก ในหลายพื้นที่ โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดวัดได้ ๑๓๖.๐ มิลลิเมตร ที่อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

๔. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคตะวันออก (หน่วยฯ จังหวัดระยอง และหน่วยฯ จังหวัดจันทบุรี) ขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงรวม ๔๗ วัน มีฝนตกในพื้นที่เป้าหมายรวม ๓๖ วัน เป็นฝนเล็กน้อย - ปานกลาง - หนัก - หนักมาก ในหลายพื้นที่ โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดวัดได้ ๑๒๓.๑ มิลลิเมตร ที่อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

๕. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคใต้ (หน่วยฯ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และหน่วยฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี) ขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงรวม ๕๐ วัน มีฝนตกในพื้นที่เป้าหมายรวม ๒๕ วัน เป็นฝนเล็กน้อย - ปานกลาง - หนัก - หนักมาก ในหลายพื้นที่ โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดวัดได้ ๑๓๕.๔ มิลลิเมตร ที่อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สำหรับในช่วงตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป ประเทศไทยจะเริ่มเข้าสู่ฤดูฝน ปริมาณความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศจะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง และทำให้เกิดฝนตกกระจาย และมีปริมาณฝนมากขึ้นเป็นลำดับ

คำตอบข้อที่ ๓

ขอเรียนว่า ในช่วงเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ ได้เริ่มตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงที่จังหวัดนครสวรรค์ และในเดือนเมษายน ๒๕๕๓ ได้เพิ่มการตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงที่จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดนครราชสีมา และตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นมา ได้จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการ

ฝนหลวงที่จังหวัดลพบุรีเพิ่มขึ้น และยังคงใช้สนามบินนครสวรรค์เป็นฐานเติมสารฝนหลวงต่อไป ซึ่งทั้ง ๔ หน่วยปฏิบัติการฝนหลวง จะร่วมกันปฏิบัติการฝนหลวงให้เกิดฝนตกในพื้นที่จังหวัดลพบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดใกล้เคียง ที่ประสบภัยแล้งหรือฝนทิ้งช่วง ที่ผ่านมามีได้เริ่มมีฝนตก ในหลายพื้นที่ของจังหวัดดังกล่าวแล้ว และจะมีฝนตกเพิ่มมากขึ้นในระยะต่อไป

สำหรับประเด็นการจัดซื้อสารฝนหลวงที่มีความล่าช้า และมีการกระทำโดยมิชอบ นั้น สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขอเรียนว่าได้มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องการจัดซื้อหรือจัดหาสารฝนหลวงไว้อย่างเพียงพอ และไม่เกิดปัญหาขาดแคลนสาร ฝนหลวงที่จะใช้ทำฝนหลวง และคุณภาพของสารฝนหลวงมีการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ โดยหน่วยปฏิบัติการฝนหลวง และหน่วยสุ่มตรวจสอบคุณภาพสารฝนหลวงเคลื่อนที่ ซึ่งที่ผ่านมา มีรายงานว่าคุณภาพสารฝนหลวงยังอยู่ในเกณฑ์คุณภาพตามที่กำหนด ในส่วนของการจัดซื้อสารฝนหลวง ได้มีการดำเนินการตามระเบียบและวิธีปฏิบัติของทางราชการครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประการ ซึ่งจากการตรวจสอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ยังไม่พบประเด็นทุจริต